

Vizesárok működése a Balaton déli partján

A Balaton déli partján a partközeli utak szinte 70 km hosszban vízszintesek, hiszen a Balaton feltöltődése útján jöttek létre.

Az utak két oldalán vizesárok futnak, amelyekben víz sohasem folyik, ellenben elfoglalják az utcák keresztmetszetének 20-30, sok esetben 40%-át.

1. ábra: Fő út, Balatonszárszó (a szerző felvétele)

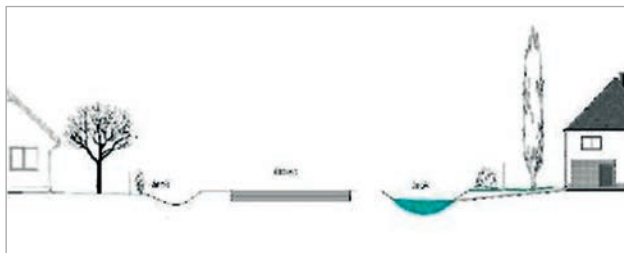

2. ábra: Berzsényi utca (a szerző felvétele)

A vizesárok miatt alig jut hely közlekedésre, járdák sincsenek. Így a Balatonnal párhuzamos utak életveszélyesek, mert a keskeny úttesteken a sokféle típusú közlekedés (autók, kerékpárok, gyalogosok, kutyák) alig fér el egymás mellett, és az autósok jelentős része nincs tekintettel az úttesten közlekedő gyalogosokra. A Balatonra merőleges keskeny utcákban a parkolást és a megfordulást akadályozzák a kétoldali vizesárok.

3. ábra: Balatonra merőleges utca (a szerző felvétele)

4. ábra: Egy átlagos utca keresztmetszete (a szerző szerkesztése)

Előadásomat vitaindítóknak szánom, vajon szükség van-e ezekre az árkokra vízszintes területeken, vagy csak valamilyen „hagyomány” tartja őket életben? Évek óta keresem az okokat, érdeklődtem önkormányzatoknál, DRV-nél, de eddig nem sikerült választ kapnom, miért szükségesek ezek az árkok, miért nem lehet őket betemetni. Geofizikus lévén van némi rálátásom a földtanra és a fizikára, a felszíni vizek mozgására, de még sehol nem tapasztaltam, hogy a víz vízszintes területen bármilyen irányba folya.

(Az előadásban szereplő fotókat a balatonszárszói nyaralónk közelében készítettem, de készülhetek volna a déli Balaton-part legtöbb hasonló helyzetű településén is.)

Melyek az árkok fenntartásának okai?

- Hegyes területen, dombvidéken az árkok gyűjtik össze a környezetben lehulló csapadékokat, és vezetik be a csatornahálózatba vagy patakokba. A Balaton és a vasút közötti területen nincs domborzat, a víz ezért nem folyik.
- A vasúton túli dombokon (lőszfal) összegyűlt vizet nyílt árkokkal kell bevezetni a Balatonba. Itt – általában – ez sem jellemző, mert a vasút és a Balaton közé nem jutnak a löszdombok vizei, mivel a vasúttal párhuzamos szikkasztóárkok védik a töltéseket, illetve zárt csatornák vezetik a vizet a Balatonba.
- A vasút és a Balaton közti területre lehulló csapadékokat kell árkokkal bevezetni a Balatonba. Mivel a terület vízszintes, a víz nem folyik sem a Balatonnal párhuzamos főutakon, sem a merőleges utcákban. Régebben a merőleges utcák végén levő árkok vezettek jelentéktelen mennyiségű vizet a Balatonba, de ez már néhány éve megszűnt, mivel 20 cm-rel megnövelték a Balaton vízszintjét. Így egy teljesen új helyzet állt elő, azóta a Balaton vize tölti az árkokat, ami egy újabb fontos indok a kérdés felülvizsgálatára!
- A vizesárkok nem a lehullott csapadék szállítását, hanem az összegyűjtését és a szikkasztását szolgálják.

5. ábra: Szikkasztóárkok a vasúti töltés mellett (a szerző szerkesztése)

Ez egy reális lehetőség, de értelmetlen több okból is. Egyrészt, ahol már nincs árok (betemetődött, gépkocsibejáró létesült, feltöltötték stb.), a lehulló csapadék probléma nélkül beszívódik a talajba, még hatalmas zápor után is. Másrészt ahol árok van, és az árok alját a régi balatoni meder iszapja képezi, még napokig nem szívárogo el a víz, marad a bűdös állóvíz. (Tavasszal magas vízálláskor, ÉNy-i erős szélnél a talajvízszint a térszint fölé emelkedik, és árok ide, árok oda, áll a víz az utcán és a kertekben.)

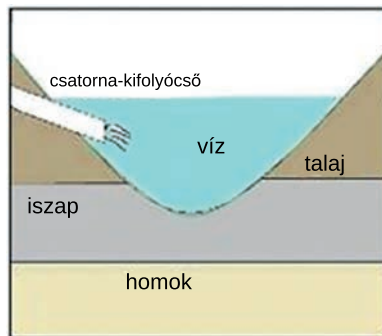
6. ábra: Vihar utáni állapot (a szerző felvétele)

7. ábra: Nagy zivatar után néha hetekig áll a víz az árokban (a szerző felvétele)

- Az árkok egy lehetséges szerepe a háztetőkről bevezetett víz szikkasztása.

Ez kizárólag a lakók érdeke, a szikkasztást megoldhatná a kertjében is, miért kellene ehhez az utcaképet rontó árkok?

8. ábra: A háztetőn összegyűlt esővíz bevezetése az árokba (a szerző szerkesztése)

Az előzőekben próbáltam megfejtani az árkok létesítésének az indokát, de egyiket sem tartom elfogadhatónak, különösen, ha figyelembe vesszük az árkok hátrányait:

- keskeny úttestre marad csak hely (másképp autók);
- nincs hely biztonságos (elkülönített) kerékpárútnak (ezek az utak a balatoni bringakörút részei!);
- veszélyes a gyaloglás (gyerekkocsik, gyerekek, kutyák);

- szűkös a hely a parkoláshoz;
- nehéz a manőverezés (megfordulás) a keskeny mellékutcákban;
- nehéz a fűnyírás az árkokban, a meredek rézsű miatt;
- a pangó víz jó élőhely a szúnyogoknak, békáknak, piócáknak stb.;
- a Balaton visszafelé folyik az árkok felé;
- az árkok fölött a kapubejárók építése igen drága, felesleges kiadás.

Gyakorlati tapasztalatok:

- Az árkok jelentős része eleve nem működhet vízvezető csatornaként, mivel egy-egy szakasza fel van töltve, az átvezetések eltömődtek, és soha senki nem tisztítja őket, az árkokban levő csatornaelemek nincsenek szintbe hozva stb.
- Néhány helyen évek óta fel van töltve az árok, és ez a környezetben semmi gondot nem okoz, a csapadékvíz gyorsan beszívódik, ellenben kényelmesen lehet parkolni az út leszüktítése nélkül.

9. ábra: Feltöltött árok (a szerző felvétele)

10. ábra: Van hely a parkolásra (a szerző felvétele)

- Az alábbi kép olyan sekély árkot mutat, ahol évek óta nincs víz, még a legnagyobb zivatar után sem.

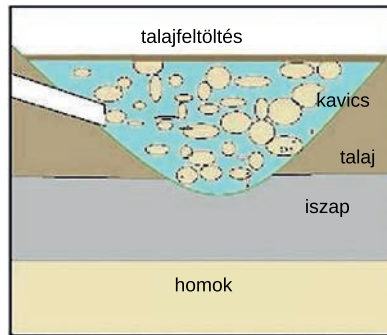

11. ábra: Sekély árok, amelyben még sosem folyt víz (a szerző felvétele)

Javasoljuk, hogy szakemberekkel, intézményekkel országosan vizsgáltsassák felül, szükség van-e vizesárkok fenntartására ezeken a vízszintes területeken! Ha úgy találják, hogy nincs mindenütt szükség az árkokra, jelöljék ki azokat a területeket, ahol az ilyen típusú árkok megszüntethetők.

Az árkok megszüntetésének legcélszerűbb módja — még ott is, ahol a háztetőről az utcai árkokba vezették a vizet —, hogy durva, nagy pórustérfogatú anyaggal (kavics, kötörmelék,

durva homok) töltsék fel az árkot, esetleg dréncsővel béleljék ki, és a tetejére töltsenek 20 cm talajt, amin megél a növényzet.

12. ábra: Árkok javasolt feltöltése (a szerző szerkesztése)

Remélem, figyelemfelkeltő előadásomnak lesz annyi hatása, hogy az illetékes hatóságok, intézmények ténylegesen felülvizsgálják ezen vizesárok létjogosultságát, és ezzel hatalmas lehetőséget biztosítanak az érintett településeknek biztonságosabb közlekedési infrastruktúra és élhetőbb lakókörnyezet kialakítására.